ROZHODNUTIA

VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2022/216

z 15. februára 2022

o predĺžení sprísneného dohľadu nad Gréckom

[oznámené pod číslom C(2022) 865]

(Iba grécke znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia ([1]), a najmä na jeho článok 2 ods. 1,

keďže:

(1) Po tom, ako sa 20. augusta 2018 skončilo poskytovanie finančnej pomoci z Európskeho mechanizmu pre stabilitu, vykonávacím rozhodnutím Komisie (EÚ) 2018/1192 ([2]) sa od 21. augusta 2018 aktivoval sprísnený dohľad nad Gréckom na obdobie šiestich mesiacov. Sprísnený dohľad sa následne šesťkrát predĺžil ([3]), a to zakaždým o ďalších šesť mesiacov, pričom posledné predĺženie trvá od 21. augusta 2021.

(2) Grécko prijalo od roku 2010 značný objem finančnej pomoci, v dôsledku čoho celkové nesplatené záväzky Grécka voči členským štátom eurozóny, Európskemu nástroju finančnej stability a Európskemu mechanizmu pre stabilitu predstavujú sumu 240 875 mil. EUR. Grécko prijalo finančnú podporu od svojich európskych partnerov za zvýhodnených podmienok, pričom v roku 2012 boli prijaté osobitné opatrenia na dosiahnutie udržateľnejšieho dlhu a v roku 2017 takéto opatrenia opäť prijal Európsky mechanizmus pre stabilitu. Euroskupina 22. júna 2018 politicky odsúhlasila vykonávanie dodatočných opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť udržateľnosť dlhu. Na niektorých z týchto opatrení, medzi ktoré patrí aj prevod súm Grécku, ktoré sa rovnajú hodnote príjmov, ktoré národné centrálne banky eurozóny získali z gréckych štátnych dlhopisov, ktoré majú v držbe na základe dohody o čistých finančných aktívach a programu pre trhy s cennými papiermi, sa možno v rámci Euroskupiny dohodnúť dvakrát ročne, pokiaľ zo správy o sprísnenom dohľade vyplýva, že Grécko si plní záväzky v príslušných oblastiach politiky po skončení programu. Bolo uvoľnených prvých šesť tranží dlhových opatrení podmienených určitými politikami, a to vždy v nadväznosti na dohodu Euroskupiny v apríli 2019, decembri 2019, júni 2020, novembri 2020, júni 2021 a decembri 2021.

(3) Grécko sa v rámci Euroskupiny zaviazalo, že bude pokračovať vo všetkých kľúčových reformách prijatých ako súčasť programu na podporu stability v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu („program“), dokončí ich a zabezpečí plnenie cieľov dôležitých reforiem prijatých v rámci tohto programu, ako aj v rámci programov, ktoré mu predchádzali. Grécko sa takisto zaviazalo, že vykoná osobitné opatrenia v oblastiach fiškálnych a fiškálno-štrukturálnych politík, sociálneho zabezpečenia, finančnej stability, trhu práce a trhov s výrobkami, privatizácie a verejnej správy. Tieto osobitné opatrenia, ktoré sú stanovené v prílohe k vyhláseniu Euroskupiny z 22. júna 2018, prispejú k riešeniu nadmerných makroekonomických nerovnováh v Grécku a zdrojov alebo potenciálnych zdrojov hospodárskych ťažkostí. Tieto záväzky, ktoré tvoria základ pre uvoľnenie ďalších opatrení dlhovej úľavy, boli stanovené do polovice roka 2022. Grécko teda vstúpilo do posledného roka tejto dohody. Orgány sa vyjadrili, že majú v úmysle sústrediť svoje úsilie na splnenie zostávajúcich záväzkov do polovice roka 2022. Pri rozhodnutiach o uvoľnení zvyšných opatrení dlhovej úľavy a o ukončení sprísneného dohľadu sa bude musieť zohľadniť pokrok smerom k dokončeniu záväzkov a rovnako aj širšie prostredie súvisiace s hospodárskou politikou.

([1]) Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1.

([2]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1192 z 11. júla 2018 o aktivácii sprísneného dohľadu pre Grécko (Ú. v. EÚ L 211, 22.8.2018, s. 1).

([3]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/338 (Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2019, s. 17); vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/1287 (Ú. v. EÚ L 202, 31.7.2019, s. 110); vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/280 (Ú. v. EÚ L 59, 28.2.2020, s. 9); vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/5086 (Ú. v. EÚ L 248, 31.7.2020, s. 20); vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/271 (Ú. v. EÚ L 61, 22.2.2021, s. 3) a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/1279 (Ú. v. EÚ L 280, 3.8.2021, s. 2).

(4) Komisia 2. júna 2021 uverejnila hĺbkové preskúmanie týkajúce sa Grécka na rok 2021 ([4]). Komisia dospela k záveru, že v Grécku naďalej existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Tieto nerovnováhy súviseli s vysokou zadlženosťou verejnej správy, vysokým podielom nesplácaných úverov a neúplnou obnovou vonkajšej rovnováhy v kontexte stále vysokej – aj keď klesajúcej – nezamestnanosti a nízkeho potenciálneho rastu. V analýze vykonanej v správe o mechanizme varovania na rok 2022 ([5]) bolo Grécko identifikované ako jeden z členských štátov, v ktorých sa pretrvávajúce makroekonomické riziká a pokrok pri odstraňovaní nadmerných nerovnováh majú ďalej preskúmať v rámci hĺbkového preskúmania na jar 2022. Toto posúdenie sa opieralo o niekoľko úvah: Po prvé, pomer verejného dlhu k HDP sa v roku 2020 zvýšil o 26 percentuálnych bodov na 206,3 % HDP, čo odráža hĺbku recesie a vplyv opatrení na obmedzenie ekonomických a sociálnych nákladov krízy spôsobenej ochorením COVID-19. Napriek tomu, že verejný dlh je vysoký, veľkú časť z neho poskytli veritelia z verejného sektora pri výhodných sadzbách, čo spolu s veľkou hotovostnou rezervou chráni Grécko pred krátkodobými výkyvmi. Predpokladá sa, že miera zadlženosti verejnej správy začne v roku 2021 klesať. Po druhé, ziskovosť bankového sektora sa v roku 2020 dostala do záporných hodnôt a podiel vlastného kapitálu Tier 1 je jedným z najnižších v EÚ, čiastočne v dôsledku prebiehajúceho čistenia súvah bánk. Hoci bol podiel nesplácaných úverov v septembri 2021 stále vysoký na úrovni 15 % ([6]), v roku 2020 sa výrazne znížil a v roku 2021 naďalej klesal. Po tretie, vonkajšia udržateľnosť sa v roku 2020 zhoršila, keďže záporná čistá medzinárodná investičná pozícia (ako pomer HDP) ďalej klesala v dôsledku poklesu HDP a výrazného zhoršenia deficitu bežného účtu na -6,6 % HDP. Predpokladá sa však, že s návratom cestovného ruchu sa deficit bežného účtu v rokoch 2021 a 2022 zníži. A napokon, miera nezamestnanosti stále klesala aj počas pandémie, a to najmä v dôsledku vládnych podporných opatrení. Podľa najnovších údajov za tretí štvrťrok 2021 sa miera nezamestnanosti v Grécku nachádza na úrovni 13,0 %, čo je o tri percentuálne body menej ako v tom istom štvrťroku 2020. Vláda aj napriek prebiehajúcej pandémii pokračovala v prijímaní opatrení relevantných pre riešenie nadmernej nerovnováhy. Pri pohľade do budúcnosti predstavuje plán obnovy a odolnosti Grécka príležitosť na riešenie investičných a reformných potrieb.

(5) Komisia 24. novembra 2021 uverejnila svoje dvanáste posúdenie v rámci sprísneného dohľadu nad Gréckom ([7]). V tomto posúdení sa dospelo k záveru, že Grécko pokročilo ďalej k dosiahnutiu svojich osobitných záväzkov, a to aj napriek oneskoreniam, ktoré sa vyskytli v niektorých oblastiach, ktoré boli čiastočne spojené s náročnými okolnosťami v dôsledku pandémie alebo katastrofických požiarov v auguste 2021. Orgány splnili osobitné záväzky v energetickom sektore a riadení verejných financií a súčasne prijali dôležité a vítané kroky smerom k splneniu väčšiny svojich osobitných záväzkov do apríla 2022.

(6) EÚ zriadila 23. decembra 2021 Nástroj obnovy, ktorý poskytuje 750 mld. EUR na riešenie nepriaznivých hospodárskych dôsledkov krízy COVID-19 a na podporu obnovy. Tento nástroj sa má vykonávať najmä prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo výške 672,5 mld. EUR („mechanizmus“). Európsky semester pre koordináciu politík na roky 2020 – 2021 bol dočasne upravený tak, aby umožnil spustenie nástroja. Grécko je oprávnené dostať v rokoch 2021 – 2026 prostredníctvom tohto nástroja nenávratnú podporu až do výšky 17,8 mld. EUR a úvery až do výšky 12,7 mld. EUR.

(7) Plán obnovy a odolnosti Grécka („plán“) schválila Rada 13. júla 2021 ([8]). Rada sa predovšetkým domnievala, že plán prispieva k účinnému riešeniu významnej podskupiny hospodárskych a sociálnych výziev identifikovaných v odporúčaniach pre danú krajinu vrátane ich fiškálnych aspektov, ako aj v odporúčaniach vydaných v rámci postupu pri makroekonomickej nerovnováhe. Reformy zahrnuté do gréckeho plánu obnovy a odolnosti vychádzajú z veľmi veľkého reformného úsilia vyvíjaného v rámci programov makroekonomických úprav a dopĺňajú reformy monitorované v rámci sprísneného dohľadu. Grécko predložilo 29. decembra 2021 svoju prvú žiadosť o platbu v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

(8) Komisia preskúmala 24. novembra 2021 návrh rozpočtového plánu Grécka na rok 2022, pričom zohľadnila pokračovanie v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky a zamerala sa na súlad s odporúčaniami Rady z 18. júna 2021. Podľa posúdenia Komisie ([9]) sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky Grécka budú v roku 2022 podporné. Grécko plánuje v súlade s odporúčaním Rady pokračovať v podpore obnovy tak, že bude Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti využívať na financovanie dodatočných investícií. Grécko takisto plánuje v súlade

([4]) Oznámenie Komisie o koordinácii hospodárskych politík v roku 2021: prekonanie pandémie COVID-19, podpora obnovy a modernizácia nášho hospodárstva [COM(2021) 500]. Hĺbkové preskúmanie týkajúce sa Grécka [SWD(2021) 403].
([5]) Správa o mechanizme varovania na rok 2022 [COM(2021) 741].
([6]) Zdroj: Bank of Greece, merané na individuálnej úrovni.
([7]) Európska komisia: Správa o sprísnenom dohľade – Grécko, november 2021 [COM(2021) 916].
([8]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Grécka.
([9]) Stanovisko Komisie k návrhu rozpočtového plánu Grécka [C(2021) 9503].

s odporúčaním Rady zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Komisia poznamenala, že vzhľadom na úroveň verejného dlhu Grécka a veľké výzvy v oblasti udržateľnosti v strednodobom horizonte pred vypuknutím pandémie COVID-19 je dôležité, aby Grécko pri prijímaní podporných rozpočtových opatrení zachovalo obozretnú fiškálnu politiku s cieľom zabezpečiť udržateľné verejné financie v strednodobom horizonte. Komisia tiež pripomenula význam zloženia verejných financií a kvality rozpočtových opatrení.

(9) Od začiatku pandémie si Grécko zachovalo svoju prítomnosť na trhoch s dlhopismi a v roku 2021 prekročilo svoj plán financovania, keď na otvorenom trhu získalo 14 mld. EUR. Rating Grécka sa v roku 2021 aj napriek pandémii naďalej zlepšoval, vďaka čomu sa rozdiel v porovnaní s investičným stupňom ďalej znižoval. Súčasné priaznivé podmienky financovania sú podporované opatreniami v oblasti likvidity dohodnutými na európskej úrovni vrátane núdzového pandemického programu nákupu aktív, ktorý vytvorila Európska centrálna banka. Na základe analýzy udržateľnosti dlhovej služby uvedenej v 12. správe o sprísnenom dohľade sa očakáva, že hrubé potreby financovania štátu zostanú v krátkodobom horizonte zvýšené, a to najmä v dôsledku vysokého primárneho deficitu predpokladaného na roky 2021 a 2022 a zaznamenávania finančných tokov v rámci úverového nástroja uvedeného v pláne obnovy a odolnosti, hoci v druhom prípade sa očakáva, že potreba dodatočného financovania bude pokrytá vyplatením úveru z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V ďalších rokoch sa očakáva, že potreby financovania budú mierne a do roku 2030 zostanú pod úrovňou 15 % HDP. Grécko si stále udržiava vysokú hotovostnú rezervu, ktorá chráni Grécko pred krátkodobými výkyvmi.

(10) Grécky bankový sektor sa od ukončenia programu Európskeho mechanizmu pre stabilitu stabilizoval a stal sa odolnejším voči otrasom, stále však existujú riziká zdedené z minulosti a závažné základné nedostatky, ktoré sa ešte zhoršili vzhľadom na negatívny vplyv pandémie koronavírusu. Vklady aj naďalej stabilne rástli a banky si udržiavajú primeranú likviditu, pričom využívajú podmienky akomodačnej menovej politiky. Podiel nesplácaných úverov v bankovom sektore výrazne klesol zo 40,6 % v decembri 2019 na 15 % v septembri 2021 ([10]), a to najmä v dôsledku skupiny sekuritizácií podporovaných systémom ochrany aktív „Hercules“. Očakáva sa, že ďalšie plánované transakcie v rámci tohto systému budú naďalej podporovať grécke banky v ich úsilí o dosiahnutie jednociferného podielu nesplácaných úverov v roku 2022, ktorý by však stále zostal nad priemerom EÚ. Riziko výrazného nepriaznivého vplyvu na kvalitu aktív po ukončení opatrení týkajúcich sa moratórií na dlhy sa zatiaľ nenaplnilo. Pretrvávajú však riziká horšieho než očakávaného vývoja, ktoré by sa mohli naplniť v roku 2022 po zrušení zostávajúcich programov štátnej podpory. Schopnosť splácať dlhy zostáva v prípade domácností aj nefinančných korporácií nízka, pričom nedostatočne rozvinutý kapitálový trh obmedzuje prístup podnikov k nedlhovému financovaniu. Sekuritizácie nesplácaných úverov majú za následok zvýšené potreby tvorby rezerv, čo v krátkodobom horizonte zaťažuje ziskovosť bánk a ich kapitálové pozície, no zároveň to bankám umožní znížiť v budúcnosti svoju cenu rizika a uvoľniť vo svojich súvahách priestor pre nové úvery. Prepojenie medzi štátom a bankami sa počas krízy spôsobenej pandémiou posilnilo a celková kvalita kapitálu bánk zostáva nízka, ale v roku 2021 sa uskutočnili úspešné opatrenia na zvýšenie kapitálu. Grécke orgány sú stále odhodlané uskutočňovať príslušné reformy finančného sektora, ako je účinné fungovanie nového rámca pre platobnú neschopnosť, ktorý nadobudol účinnosť v júni 2021 a v súčasnosti ho podporuje príslušná elektronická infraštruktúra. Očakáva sa tiež, že nedávnym prijatím rozsiahlej revízie Občianskeho súdneho poriadku sa zvýši efektívnosť exekučných konaní vrátane vedenia elektronických aukcií, pričom prebiehajú práce na zlepšení funkčnosti platformy elektronických aukcií a na doriešení nevybavených prípadov platobnej neschopnosti domácností a uplatnených štátnych záruk. Vplyv týchto reforiem bude závisieť od včasnosti a účinnosti ich uskutočňovania, ale pozitívnym znakom je, že proces vymáhania dlhov sa po narušeniach súdnych konaní súvisiacich s pandémiou obnovil.

(11) Okrem toho prijali grécke orgány v rámci sprísneného dohľadu viacero ďalších kľúčových reforiem, ktoré sú relevantné pre riešenie základných príčin hospodárskych ťažkostí Grécka, a to aj napriek oneskoreniam v určitých oblastiach, čiastočne v dôsledku výziev spôsobených prebiehajúcou pandémiou a nedávnymi prírodnými požiarmi v lete 2021. Orgány prijali najmä mzdovú reformu týkajúcu sa úradu pre verejné príjmy, ktorá mu umožňuje prilákať a udržať si kvalifikovaných pracovníkov, alebo reformy riadenia verejných financií, ktorými sa zlepšujú účtovné systémy a systémy monitorovania hotovosti. Orgány ešte výraznejšie zvýšili podiel centralizovaného obstarávania na nákupy v oblasti zdravotnej starostlivosti a pokračujú v dobrých výsledkoch pri výbere akýchkoľvek nadmerných výdavkov, ktoré presahujú rámec stanovených výdavkových limitov, od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Dokončili aj zavedenie systému príjmov zo sociálnej solidarity a preskúmali systém dotácií na miestnu verejnú dopravu. Očakáva sa, že tieto opatrenia zvýšia efektívnosť verejných výdavkov a výberu príjmov, čím prispejú k zníženiu vysokej miery zadlženosti v budúcnosti. Očakáva sa, že pre trh práce budú prínosom aj opatrenia prijaté na riešenie problému nedeklarovanej práce a riadna implementácia aktualizácií minimálnej mzdy. Vláda okrem toho dokončila reformu energetického sektora a prijala právne predpisy v oblasti udeľovania licencií na investície s cieľom zjednodušiť príslušné postupy. Grécke orgány zaviedli aj environmentálne kritériá

([10]) Zdroj: Bank of Greece, merané na individuálnej úrovni.

harmonizované s právnymi predpismi EÚ v oblasti posudzovania hospodárskych činností a zvýšili transparentnosť kontrolného rámca pre dohľad nad hospodárskymi činnosťami a trhmi s výrobkami. Očakáva sa, že všetky tieto opatrenia podstatne znížia zaťaženie priemyselného sektora a podporia súkromné investície, vývoz a budúci rast produktivity. Orgány takisto úspešne ukončili niekoľko hlavných privatizačných transakcií a pokračujú v neustálom zlepšovaní riadenia štátnych podnikov. Očakáva sa, že efektívnosť verejného sektora sa bude ďalej zvyšovať vďaka reformám zvyšujúcim nezávislosť a zodpovednosť vrcholového manažmentu vo verejnej správe a pokračujúcemu posudzovaniu výkonnosti verejných činiteľov. Niekoľko konkrétnych záväzkov stále zostáva nedoriešených, pričom grécke orgány naďalej dosahujú pokrok pri dokončovaní ich vykonávania ([11]). Reformy uskutočnené v rámci sprísneného dohľadu boli doplnené všeobecnejšími štrukturálnymi reformami, a to aj pokiaľ ide o rámec verejného obstarávania, prístup k digitálnym verejným službám, vzdelávanie, riadenie verejných investícií alebo reformy zlepšujúce koordináciu na úrovni ústrednej štátnej správy.

(12) Komisia dospela vzhľadom na uvedené skutočnosti k záveru, že podmienky odôvodňujúce zavedenie sprísneného dohľadu podľa článku 2 nariadenia (EÚ) č. 472/2013 sa výrazne zlepšili, sú však stále zachované. Posilnila sa najmä finančná stabilita Grécka, pričom pretrvávajú riziká horšieho než očakávaného vývoja. Zároveň sa výrazne znížili riziká účinkov presahovania na ostatné členské štáty eurozóny.

(13) Grécko preto musí dokončiť vykonávanie opatrení uvedených v prílohe k vyhláseniu Euroskupiny z 22. júna 2018, ktoré sú zamerané na zdroje alebo potenciálne zdroje ťažkostí a podporujú rozsiahlu a udržateľnú obnovu hospodárstva.

(14) S cieľom vyriešiť zostávajúce riziká a monitorovať plnenie súvisiacich záväzkov sa javí ako potrebné a vhodné predĺžiť sprísnený dohľad nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013.

(15) V liste zaslanom 21. decembra 2021 dostalo Grécko príležitosť vyjadriť svoje stanoviská k posúdeniu Komisie. Vo svojej odpovedi z 10. januára 2022 Grécko vo všeobecnosti súhlasilo s posúdením Komisie týkajúcim sa hospodárskych výziev, ktorým čelí, čo tvorí základ pre predĺženie sprísneného dohľadu.

(16) Grécko bude naďalej využívať technickú podporu poskytovanú v rámci Nástroja technickej podpory, ktorý bude členské štáty podporovať najmä pri príprave a vykonávaní ich plánov obnovy a odolnosti.

(17) Pri vykonávaní sprísneného dohľadu má Komisia v úmysle úzko spolupracovať s Európskym mechanizmom pre stabilitu v rámci jeho systému včasného varovania,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Obdobie sprísneného dohľadu nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013, ktoré sa aktivovalo vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2018/1192, sa predlžuje o obdobie ďalších šiestich mesiacov so začiatkom 21. februára 2022.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Helénskej republike.

([11]) Pozri napr. Európska komisia: Správa o sprísnenom dohľade – Grécko, november 2021 [COM(2021) 916] a vykonávacie rozhodnutie Rady z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Grécka a sprievodné posúdenie Komisie [SWD(2021) 155].

V Bruseli 15. februára 2022

Za Komisiu
Paolo GENTILONI
člen Komisie